

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

Στήν Βενετία τὸν περασμένο Αύγουστο (1971) ἀπέθανε σὲ θαλερὸν γῆρας ὁ παλαιός φίλος τῆς Ἐταιρείας, Ἡπειρώτης λόγιος καὶ ἴστοριοδίφης, Κωνσταντίνος Δ. Μέρτζιος.

Τὸν ἀείμνηστον φίλον ἔκλαυσεν ἡ Ἡπειρος γιὰ τὶς πολλές του ἴστορικὲς ἔρευνες, ἀποκαλύψεις καὶ ἀνακαλύψεις στὰ Βενετιάνικα ἄρχεῖα, ἡ ἔρευνα τῶν ὅποιων ἦτο γιὰ τὸν Μέρτζιο ἡ προσφιλέστερη ἀσχολία του, σωστὸ βίωμα, ἐπὶ ὀλόκληρες δεκαετηρίδες.

Ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν τὸ ἔτος 1947 ἐδημοσίευσε σπουδαία συλλογὴν ἀρχειακῶν ἐγγράφων ὑπὸ τὸν τίτλον «Μνημεῖα Μακεδονικῆς Ἰστορίας» τοῦ Μέρτζιου τῶν ἑτῶν 1381-1650 προερχομένων ἐκ τῶν Κρατικῶν Ἀρχείων τῆς Βενετίας, ποὺ περιέχει σημαντικώτατες πληροφορίες γιὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς Βενετοκρατίας στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὸ Βόρειο Αἰγαίο, ὡς καὶ ἄλλες σπουδαῖες εἰδῆσεις ἴστορικοικονομικὲς γιὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας.

Τὸν ἀποβιώσαντα φίλον είχε φιλοξενήσει ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν στὴ Θεσσαλονίκη τὸ ἔτος 1950 μαζὶ μὲ τὴν μονάκριβη θυγατέρα του, μετὰ τριετίαν δὲ ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸ Παρίσιο ὁ γράφων, συνηντήθη στὴ Βενετία φιλοξενηθεὶς ἐπὶ 2 ἡμέρες καὶ ἐπισκεφθεὶς μαζὶ μὲ αὐτὸν τὰ Βενετικὰ Ἀρχεῖα, ὅπου εὑρίσκεται πληθώρα ἀρχειακῶν ἐγγράφων τῆς Γαληνοτάτης Δημοκρατίας ἀφορώντων τὴν Ἑλλάδαν.

Οταν ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἴδρυσε στὴ Βενετία τὸ Ἰνστιτοῦτο Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, διώρισε διευθυντὴν τοῦ Ἰδρύματος Πανεπιστημιακὸ διδάσκαλο, διότι ὁ ἀείμνηστος ἦτο ἐξαίρετος ἀλλὰ ἐρασιτέχνης ἔρευνητής, κατεῖχε τὴν πολύπλοκη καὶ δύσκολη παλιὰ βενετσάνικη γλώσσα καθὼς καὶ τὴ γαλλική, μὰ ἐστερεῖτο πανεπιστημιακοῦ διπλώματος. Ταυτόχρονα ὡς εὐδοκίμως ἐμπορευόμενος ἐκεῖ ἀσκοῦσε καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπιτίμου προξένου τῆς Ἑλλάδος καὶ είχεν ἐκλεγῆ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μὲ πρόταση τοῦ ἐξαιρέτου ἴστορικοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ, ἀειμνήστου καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Ἀμάντου, θερμοῦ φίλου τῆς Ἐταιρείας μας.

Ἐλυπήθη τότε ὑπερβολικά γιὰ τὴ μὴ ἐκλογὴ τοῦ ὡς διευθυντοῦ τῶν Ἀρχείων, ὡς μοῦ ἐδήλωσε καὶ διπλῶς καὶ ὁ ἴδιος διεπίστωσα, ἀλλὰ ἵσως νὰ μὴ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη ἀλλιῶς. Ἡ διάδοχος αὐτοῦ ὑπῆρξε ἐξαίρετη Ἑλληνίς ἐπιστήμων, τὸ ἴδιον δὲ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν σημερινὸν διευθυντή, καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Μαν. Μανούσουκαν, ποὺ τιμᾶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην στὴν Ἰταλία μὲ τὶς σπουδαῖες ἀρχειακὲς ἔρευνες καὶ τὶς ἀκόμη σπουδαίοτερες ἐκδόσεις του.

Οπωσδήποτε, οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν Ἐνετοκρατίαν καὶ τὴν Τουρκοκρατίαν στὴν Ἑλλάδα, δὲν πρόκειται νὰ λησμονήσουν τὸν ἀκούραστον καὶ εὐγενῆ ἴστοριοδίφη. Γαίτην ἔχοι ἀλαφράν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ